

Wymagania edukacyjne z historii dla klasy VI

Rok szkolny 2025/2026

W odniesieniu do treści nauczania zawartych w Podstawie Programowej Kształcenia Ogólnego dla Szkoły Podstawowej w zakresie historii dla klas VI w postaci rozdziałów: *Początki epoki nowożytnej, Złoty Wiek Polski, Rzeczpospolita w XVII wieku, Europa i Ameryka w XVII i XVIII wieku, Ostatnie stulecie I Rzeczpospolitej, Okres napoleoński.*

Obowiązują następujące wymagania

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- wyjaśnia znaczenie daty 1492,
- zna postać Krzysztofa Kolumba,
- wymienia przykłady roślin i zwierząt sprowadzonych z Ameryki do Europy i odwrotnie
- wyjaśnia pojęcie: Indianie,
- przedstawia znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii.
- przedstawia i wyjaśnia dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii,
- wyjaśnia na czym polega różnica między celem wyprawy Kolumba a jej ostatecznym efektem
- zna postać :Leonarda da Vinci,
- wyjaśnia pojęcie: odrodzenie (renesans),
- wyjaśnia znaczenie wynalezienia druku,
- wyjaśnia znaczenie daty 1517
- zna postać Marcina Lutra
- wyjaśnia pojęcia: luteranizm (kościół luterski), reformacja, kalwinizm (kościół kalwiński),
- lokalizuje na mapie obszary na których rozwinęły się główne wyznania reformowane.
- przedstawia główne postanowienia soboru trydenckiego
- wyjaśnia pojęcia: sobór trydencki, kontrreformacja,
- zna postacie: Zygmunt I Stary, Zygmunt II August, Bona,

- przedstawia ramy chronologiczne czasów zyguntowskich i złotego wieku.
- wymienia w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego.
- wyjaśnia znaczenie pojęcia: złoty wiek.
- wyjaśnia znaczenie zdania: „Nie jestem królem waszych sumień”.
- wyjaśnia co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów”.
- wyjaśnia znaczenie dat 1569 i 1572
- wymienia przykłady towarów importowanych do Polski i eksportowanych z kraju.
- wyjaśnia pojęcia: import, eksport, folwark,
- przedstawia dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy.
- wymienia największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie,
- wymienia najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu.
- wyjaśnia pojęcie: włoszczyzna.
- przedstawia stosunek polskiej szlachty do warzyw.
- przedstawia ramy chronologiczne istnienia pierwszej Rzeczypospolitej.
- wyjaśnia pojęcia: Korona, Rzeczpospolita.
- lokalizuje na mapie ziemie wcielone przez Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej.
- zna postać Henryka Walezego.
- wyjaśnia pojęcia: wolna elekcja, absolutyzm, artykuły henrykowskie.
- wyjaśnia zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję.
- zna postać Zygmunta III Wazy,
- określa lata panowania dynastii Wazów w Polsce.
- opisuje, dlaczego elekcja z 1587 r. zakończyła się wojną domową.
- wyjaśnia kim byli Kozacy,
- wymienia przesłanki, które wskazywały, że skończył się złoty wiek.
- zna datę 1648, r.
- zna postacie: Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza.

- wymienia przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków.
- zna daty związane z potopem szwedzkim: 1655, 1660,
- wie kim był Stefan Czarniecki,
- wyjaśnia pojęcie: potop,
- wyjaśnia pojęcia: magnateria, *liberum veto*.
- wymienia główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej.
- zna daty 1674, 1683,
- zna postać Jana III Sobieskiego
- wymienia główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVII w.
- wyjaśnia pojęcie: sarmatyzm.
- wymienia główne cechy ideologii sarmackiej.
- zna postać Ludwika XIV.
- wyjaśnia pojęcie: absolutyzm.
- opisuje, jaką rolę w absolutyzmie odgrywał monarcha.
- wyjaśnia pojęcie: monarchia parlamentarna,
- przedstawia czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna.
- zna postacie Jeana-Jacques Rousseau, Monteskiusza,
- wymienia najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w.
- wyjaśnia pojęcia: oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy.
- opisuje na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy.
- wyjaśnia pojęcie: absolutyzm oświecony.
- zna postacie: Tadeusz Kościuszko, Kazimierz Pułaski.
- wyjaśnia pojęcia: Indianie, Deklaracja niepodległości.
- wskazuje idee oświecenia, na które powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych.
- wyjaśnia znaczenie daty 14 lipca 1789,
- zna postać Ludwika XVI,
- wymienia prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela.

- wyjaśnia pojęcia: rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka i obywatela, prawa człowieka.
- analizuje i przedstawia wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela.
- zna postać Maksymiliana Robespierre,
- wyjaśnia pojęcia: jakobini, wielki terror.
- opisuje jak funkcjonowała Francja w okresie wielkiego terroru.
- zna daty :1697, 1733,
- zna postacie: August II Mocny Stanisław Leszczyński, August III Sas,
- określa ramy chronologiczne czasów saskich.
- wyjaśnia pojęcia: czasy saskie.
- zna datę pierwszego rozbioru Polski 1772,
- określa kim byli Stanisław August Poniatowski,
- wymienia państwa uczestniczące w I rozbiore Polski.
- lokalizuje na mapie tereny odebrane Rzeczypospolitej w trakcie I rozbioru. – określa ramy chronologiczne czasów stanisławowskich,
- wymienia główne cele istnienia KEN.
- wyjaśnia pojęcie: Komisja Edukacji Narodowej (KEN).
- zna datę uchwalenia Konstytucji 3 MAJA- 3 maja 1791,
- wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja.
- wyjaśnia pojęcia: Sejm Wielki (Czteroletni), Ustawa rządowa.
- zna datę II rozbioru Polski- 1793,
- wymienia państwa uczestniczące w II rozbiore Polski.
- wyjaśnia znaczenie pojęcia: targowica.
- lokalizuje na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiore.
- zna datę wybuchu powstania kościuszkowskiego 1794,
- zna datę III rozbioru Polski -1795,
- wymienia państwa uczestniczące w III rozbiore Polski,
- wymienia główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.

- wyjaśnia pojęcia: Naczelnik powstania, insurekcja kościuszkowska (powstanie kościuszkowskie), kosynierzy.
- lokalizuje na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru.
- zna postać Napoleona Bonaparte,
- wymienia cele polityczne Napoleona.
- opisuje w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji,
- lokalizuje na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona.
- zna daty: 1806, 1807, 1815,
- zna postać Józefa Poniatowskiego
- przedstawia okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego.
- analizuje i wymienia powody rozczarowania Polaków Księstwem Warszawskim.
- lokalizuje na mapie obszar Księstwa Warszawskiego oraz zmiany terytorialne, do jakich doszło w 1809 r.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnił wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

- zna daty: 1498, 1519, 1522,
- zna postacie: Vasco da Gama, Ferdynand Magellan.
- wyjaśnia znaczenie pojęcia: kolonia,
- przedstawia znaczenie przypraw korzennych dla Europejczyków.
- opisuje dlaczego Europejczycy handlowali z Indiami,
- lokalizuje na mapie szlaki wypraw odkrywczych na przełomie XV i XVI w.,
- przedstawia na czym polega znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana,
- zna postacie: Michał Anioł, Rafael, Erazm z Rotterdamu, Jan Gutenberg, Mikołaj Kopernik, Galileusz
- wyjaśnia pojęcie: humaniści.
- opisuje czym się zajmowali humaniści,
- przedstawia dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu,
- wymienia cechy charakterystyczne sztuki renesansu.
- Zna postać :Jana Kalwina,

- opisuje dlaczego ruch zapoczątkowany przez Lutera został nazwany reformacją.
- określa zasięg reformacji w Europie.
- zna postać Ignacego Loyoli,
- wymienia cele istnienia zakonu jezuitów.
- wyjaśnia pojęcia: jezuita (Towarzystwo Jezusowe), *Indeks ksiąg zakazanych*.
- wymienia przykłady dzieł, które znalazły się na *Indeksie ksiąg zakazanych*.
- zna datę hołdu pruskiego 1525,
- zna postać Albrechta Hohenzollerna
- wyjaśnia pojęcie: hołd pruski.
- opisuje okoliczności, w jakich wygasła dynastia Jagiellonów,
- wymienia główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w.
- wyjaśnia pojęcia: tolerancja religijna, arianie (bracia polscy).
- przedstawia postawy polskiej szlachty i duchowieństwa wobec reformacji.
- Zna, podziały społeczne wewnątrz stanu szlacheckiego.
- przedstawia najważniejsze różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Europy Wschodniej.
- wie kim był Stańczyk,
- opisuje wygląd kaplicy Zygmuntowskiej i ratusza w Poznaniu.
- wymienia najważniejsze postanowienia unii lubelskiej.
- wyjaśnia pojęcia: unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów.
- opisuje dlaczego Polacy dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą,
- wymienia elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy.
- wymienia najważniejsze postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich.
- wyjaśnia pojęcia: konfederacja warszawska, *pacta conventa*.
- analizuje i wymienia różnice między artykułami henrykowskimi i *pacta conventa*.
- zna datę 1587,

- określa kim byli Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, - wymienia warunki rozejmu kończącego wojnę z Moskwą.
- wyjaśnia pojęcie: hetman,
- analizuje i wymienia motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą.
- lokalizuje na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-turecką oraz z konfliktem polsko-szwedzkim 1626–1629.
- przedstawia najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko moskiewskiego,
- wyjaśnia pojęcia: Zaporozże, srebrny wiek.
- określa bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania na Ukrainie.
- analizuje i przedstawia plany polityczne Władysława IV Wazy,
- analizuje i przedstawia przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie powstania na Ukrainie.
- wymienia uczestników i przyczyny konfliktu o panowanie nad Morzem Bałtyckim.
- przedstawia okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r.,
- wie jakie wydarzenie miało miejsce w 1668,
- wyjaśnia pojęcie: „złota wolność”.
- przedstawia wpływ, jaki miało na państwo nadużywanie *liberum veto*, - wyjaśnia, komu służyło zrywanie sejmów.
- wyjaśnia pojęcie: odsiecz Wiednia.
- analizuje i przedstawia wpływ *liberum veto* na sytuację Rzeczpospolitej w czasie konfliktu z Turcją.
- wyjaśnia pojęcie: barok.
- wymienia przykłady budowli barokowych na ziemiach polskich, w tym we własnym regionie.
- wyjaśnia pojęcia: monarchia absolutna.
- wymienia najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV.
- opisuje organizację parlamentu angielskiego,
- wyjaśnia pojęcia: Izba Lordów, Izba Gmin,

- wymienia przyczyny konfliktu między królem i parlamentem.
- wymienia najważniejsze elementy starego ładu.
- wyjaśnia pojęcie: stary ład.
- analizuje i przedstawia które grupy społeczne mogły się sprzeciwiać starymu ładowi,
- wyjaśnia, na czym opierała się nowożytna nauka.
- lokalizuje na mapie obszary, o które Rosja, Prusy i Austria powiększyły się w ciągu XVIII w.
- wie jakie wydarzenie miało miejsce 4 lipca 1776,
- zna postać Jerzego Waszyngtona
- przedstawia polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych.
- określa ramy chronologiczne rewolucji francuskiej.
- wyjaśnia pojęcie: burżuazja.
- analizuje i wymienia najważniejsze przyczyny niezadowolenia społecznego we Francji.
- wyjaśnia przesłanie hasła „wolność, równość, braterstwo”.
- analizuje i opisuje w jakich okolicznościach Francja stała się republiką.
- zna postać Stanisława Konarskiego,
- przedstawia plany polityczne władcy Saksonii po elekcji na króla Rzeczypospolitej,
- analizuje i opisuje najważniejsze przyczyny konfliktu między szlachtą a królem Augustem II.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1764, 1768,
- wyjaśnia najważniejsze przyczyny I rozbioru Polski.
- wymienia główne reformy dokonane przez króla krótko po elekcji,
- wyjaśnia pojęcie: obiady czwartkowe, czasy stanisławowskie.
- wymienia zabytki architektury oświecenia w Polsce, przede wszystkim we własnym regionie.
- analizuje i opisuje programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczypospolitej.
- wyjaśnia pojęcia: stronnictwo królewskie, stronnictwo magnackie, stronnictwo patriotyczne, Straż Praw.
- wyjaśnia jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja.

- wyjaśnia pojęcie: konfederacja targowicka (targowica).
- przedstawia reakcje na uchwalenie Konstytucji 3 maja,
- określa i opisuje bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego.
- wyjaśnia znaczenie polskiego zwycięstwa pod Raławicami,
- analizuje i przedstawia dlaczego Rzeczpospolita upadła.
- przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego,
- lokalizuje na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego.
- wyjaśnia znaczenie daty 1804,
- określa ramy chronologiczne wojen napoleońskich.
- wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich,
- wyjaśnia pojęcie: Wielka Armia.
- analizuje i przedstawia przejawy zależności i niezależności Księstwa Warszawskiego,

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnił wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:

- nazywa najważniejsze cywilizacje Ameryki podbite przez Europejczyków
- wyjaśnia pojęcia: przyprawy korzenne, karawela, karaka,
- analizuje i przedstawia pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami.
- analizuje i przedstawia trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby doprowadzić do wypraw oceanicznych,
- opisuje odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gama,
- wymienia najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków i mieszkańców innych kontynentów.
- zna datę wynalezienia druku ok. 1450 r.
- wyjaśnia pojęcia: człowiek renesansu, teleskop.
- wymienia czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech,

- analizuje i charakteryzuje wzorzec człowieka renesansu,
- charakteryzuje stosunek humanistów do człowieka i religii.
- zna daty: 1534, 1555,
- analizuje i opisuje główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem,
- przedstawia postanowienie pokoju w Augsburgu.
- wyjaśnia pojęcie: protestanci,
- wymienia przyczyny sukcesu luteranizmu w Niemczech.
- analizuje i przedstawia rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra, - wyjaśnia znaczenie dat: 1534, 1542, 1545, 1563, 1559.
- wyjaśnia pojęcia: Tradycja, Święte Oficjum, inkwizycja, kolegia jezuickie,
- analizuje i przedstawia dlaczego niektóre dzieła znalazły się na *Indeksie ksiąg zakazanych*,
- opisuje okoliczności powstania zakonu jezuitów,
- opisuje działalność jezuitów.
- zna postać Barbary Radziwiłłówny
- wyjaśnia pojęcie: Inflanty.
- opisuje działalność królowej Bony,
- charakteryzuje politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego,
- wyjaśnia pojęcie: kolegia jezuickie,
- wymienia najważniejsze przyczyny, które skłoniły mieszkańców Polski i Litwy do zmiany wyznania na luterzańskie i kalwińskie.
- analizuje i przedstawia negatywne postawy wobec protestantów i katolików,
- opisuje działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich,
- wymienia skutki działalności zakonu jezuitów na ziemiach polskich.
- analizuje i wymienia sposoby, za pomocą których szlachta powiększała folwarki.
- określa co spowodowało różnice w rozwoju gospodarczym między Wschodem i Zachodem Europy,
- wyjaśnia motywy, którymi kierowała się szlachta powiększając folwarki,

- wyjaśnia z czego wynikała rola i znaczenie Gdańska w państwie polsko-litewskim.
- wyjaśnia wpływ odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego i Gdańska na rozwój gospodarczy państwa,
- analizuje i przedstawia dane statystyczne.
- , arrasy.
- analizuje i opisuje wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich.
- wskazuje cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu,
- wymienia przyczyny konfliktu między Polakami i Litwinami dotyczącego realizacji postanowień unii z 1386 r.
- charakteryzuje stanowisko polskiej i litewskiej szlachty oraz litewskich magnatów wobec nowej unii,
- wskazuje korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów.
- wyjaśnia znaczenie daty 1573,
- wyjaśnia pojęcia: konfederacje wojewódzkie, interreks.
- wyjaśnia z czego wynikała uprzywilejowana pozycja stanu szlacheckiego,
- przedstawia organizację państwa w okresie bezkrólewia.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618.
- opowiada o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego,
- wyjaśnia przyczyny wybuchu wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją,
- wyjaśnia co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1620, 1621, 1626, 1629,
- analizuje i określa najważniejsze warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r.
- charakteryzuje relacje między Rzeczypospolitą i Turcją w XVI w.,
- wyjaśnia co oznaczały dla Rzeczypospolitej warunki rozejmu podpisanego w 1629 r.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1635, 1649, 1651, 1654,
- określa kim był Jeremi Wiśniowiecki,
- wymienia warunki rozejmu ze Szwecją z 1635 r.,
- analizuje i określa główne żądania szlachty ukraińskiej w okresie rządów Władysława IV Wazy.

- przedstawia skutki przyłączenia Ukrainy do Polski,
- analizuje i określa przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych.
- wymienia warunki pokoju w Oliwie, ugody hadziackiej i rozejmu w Andruszowie.
- wyjaśnia przyczyny, które skłoniły polską szlachtę do popierania króla szwedzkiego.
- wyjaśnia postawy polskiej szlachty w pierwszym etapie wojny ze Szwecją,
- analizuje i określa okoliczności, w jakich doszło do użycia po raz pierwszy zasady *liberum veto*.
- wyjaśnia pojęcia: dewaluacja, zasada jednomyślności (jednoznaczności), zasada jedności,
- analizuje i określa jakie czynniki doprowadziły do wzrostu znaczenia magnaterii.
- analizuje i wyjaśnia wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej,
- charakteryzuje polską magnaterię w XVII w.,
- wyjaśnia z czego wynikała zasada jednomyślności.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1672, 1673, 1699,
- wymienia warunki pokoju w Buczaczu, rozejmu w Żurawnie i pokoju w Karłowicach.
- wyjaśnia pojęcie: jasyr,
- wyjaśnia co oznaczało dla Rzeczypospolitej podpisanie pokoju w Buczaczu,
- wyjaśnia dlaczego doszło do wznowienia wojny z Turcją.
- przedstawia okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny z Turcją, -
wyjaśnia znaczenie daty 1568,
- określa ramy chronologiczne epoki baroku.
- wyjaśnia pojęcia: lęk przed pustką, światłocień.
- charakteryzuje architekturę, rzeźbę baroku,
- charakteryzuje polskie malarstwo barokowe,
- przedstawia wpływ sarmatyzmu na postawę polskiej szlachty wobec sytuacji wewnętrznej Rzeczypospolitej w XVII w.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1572, 1598,
- zna postać Henryka IV,
- wyjaśnia pojęcia: chwalebna rewolucja.

- zna postacie: Beniamin Franklin, bracia Montgolfier, Denis Diderot, Wolter
- określa ramy chronologiczne epoki oświecenia.
- wyjaśnia pojęcia: filozofowie, deizm.
- charakteryzuje sytuację polityczną i społeczną Europy starego ładu, – przedstawia najważniejsze poglądy filozofów oświecenia.
- wyjaśnia pojęcia: Królestwo Prus,
- wyjaśnia jak doszło do uniezależnienia się Prus Książęcych od Polski.
- wyjaśnia znaczenie daty 1783, 1787, 1791,
- wymienia główne zasady polityki prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii,
- określa ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość.
- wyjaśnia pojęcia: Korona Brytyjska, bostońska „herbatka”.
- przedstawia okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość,
- wymienia czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa,
- wyjaśnia pojęcia: Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Bastylia.
- wyjaśnia, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym,
- opisuje okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1790, 1791, 1792, 1793, 1794.
- wyjaśnia pojęcia: prawica, lewica, centrum, Komitet Ocalenia Publicznego, trybunał rewolucyjny, monarchia konstytucyjna.
- wyjaśnia, na czym polegał podział w parlamencie francuskim po 1791 r., – przedstawia skutki egzekucji Ludwika XVI,
- analizuje i określa przyczyny popularności jakobinów.
- wyjaśnia znaczenie daty 1717,
- wymienia postanowienia sejmu niemego.
- wyjaśnia pojęcie: sejm niemy.
- wyjaśnia, na czym polegała szkodliwość działań podejmowanych w czasie trzeciej wojny północnej przez Augusta II i Stanisława Leszczyńskiego,
- wyjaśnia znaczenie dat: 1765, 1767,

- wymienia uchwały sejmu podjęte w 1768 r.
- wyjaśnia pojęcia: Familia (Czartoryscy), prawa kardynalne,
- wyjaśnia, do czego dążyła rodzina Czartoryskich,
- opisuje, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska,
- przedstawia przebieg sejmu w 1767 r.,
- wyjaśnia, w jaki sposób zaborcy uzasadniali I rozbiór Polski.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1765, 1773,
- zna postacie: Tadeusza Rejtana, Hugo Kołłątaja.
- wyjaśnia pojęcie: Rada Nieustająca,
- wymienia przyczyny, które doprowadziły do utworzenia KEN.
- przedstawia okoliczności zwołania sejmu rozbiorowego,
- charakteryzuje system edukacji w Rzeczypospolitej przed utworzeniem KEN, - charakteryzuje zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN. - wyjaśnia znaczenie dat: 1788, 1788-1792, 1790,
- zna postacie Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego ,
- wymienia najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego.
- przedstawia okoliczności zwołania sejmu walnego,
- przedstawia okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej. - wyjaśnia znaczenie daty 1792,
- zna postać Ksawerego Branickiego
- przedstawia okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja,
- analizuje i porównuje stosunek sił między armią polską a rosyjską,
- wyjaśnia, dlaczego król przeszedł do obozu konfederatów targowickich.
- Zna, postanowienia Uniwersału połanieckiego.
- wyjaśnia pojęcie: Uniwersał połaniecki.
- przedstawia plany patriotów polskich,
- analizuje i określa przyczyny, które zadecydowały o klęsce masowego poboru do wojska.
- wyjaśnia pojęcia: dyktoriał, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona.

- przedstawia okoliczności, w jakich dyktatorat przejął władzę we Francji, - przedstawia działalność Napoleona w okresie konsulatu.
- analizuje i określa przyczyny zaufania, którym Polacy obdarzyli Napoleona. - wyjaśnia pojęcie: sto dni Napoleona.
- wymienia podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego,
- wyjaśnia, jak doszło do klęski Napoleona.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnił wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:

- zna datę 1453,
- wymienia wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych.
- wyjaśnia pojęcie: Daleki Wschód,
- wyjaśnia z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki. - przedstawia, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły organizację wypraw oceanicznych,
- opisuje przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana.
- określa ramy chronologiczne epoki odrodzenia (renesansu).
- wyjaśnia pojęcia: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna,
- określa istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika.
- analizuje i określa różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie,
- analizuje i porównuje średniowieczne i nowożytne poglądy na temat budowy wszechświata.
- wyjaśnia znaczenie daty 1536,
- wymienia główne założenia kalwinizmu
- wyjaśnia pojęcia: nepotyzm, kaznodzieja, Rzesza,
- określa i przedstawia związek między założeniami kalwinizmu a sytuacją materialną jego wyznawców.
- wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do reformacji,
- charakteryzuje poglądy Marcina Lutra i Jana Kalwina,
- przedstawia wpływ reformacji na sytuację w Niemczech.
- określa kim był Giordano Bruno,

- wymienia przyczyny końca średniowiecznego uniwersalizmu.
- analizuje i wyjaśnia dlaczego humanizm i reformacja stały w sprzeczności ze średniowiecznym uniwersalizmem.
- przedstawia działalność Świętego Oficjum,
- opisuje przypadek Giordana Bruna i Galileusza,
- analizuje i określa, w jakim stopniu sobór trydencki i inkwizycja zrealizowały cel, jakim było powstrzymanie reformacji.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1563–1570.
- wyjaśnia znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego.
- przedstawia okoliczności wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim,
- przedstawia przebieg wojny polsko-krzyżackiej,
- wyjaśnia znaczenie daty 1564.
- wyjaśnia pojęcie: Sejm Czterech Ziem.
- wyjaśnia, jaki wpływ na sytuację religijną Polski i Litwy miało wystąpienie Marcina Lutra,
- charakteryzuje politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta.
- wyjaśnia znaczenie daty 1520.
- wyjaśnia pojęcia: sław zboża, flisacy, system folwarczno-pańszczyźniany,
- charakteryzuje gospodarkę państwa polsko-litewskiego,
- wyjaśnia, jaki wpływ na działania szlachty miało zjawisko drożenia żywności,
- przedstawia relacje między szlachtą a chłopami,
- opisuje los chłopów w XV i XVI w.,
- opisuje, jak sławiano zboże do Gdańska.
- wymienia najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta.
- charakteryzuje system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu.
- określa okoliczności zwołania polsko-litewskiego sejmiku do Lublina.
- omawia przebieg obrad sejmiku w Lublinie,

- charakteryzuje funkcjonowanie nowej unii łączącej Polskę i Litwę.
- wyjaśnia znaczenie aktu konfederacji warszawskiej.
- charakteryzuje Rzeczpospolitą w drugiej połowie XVI w.,
- opisuje przebieg pierwszej wolnej elekcji,
- wyjaśnia, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich.
- określa kim był Dymitr Samozwaniec
- wyjaśnia pojęcia: wielka smuta, dymitriada.
- charakteryzuje politykę władców Szwecji,
- analizuje i określa wpływ konfliktu Rzeczpospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw.
- analizuje i wymienia czynniki, które zadecydowały o sukcesach Szwedów.
- przedstawia okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją,
- analizuje i określa, jaki wpływ na sytuację Rzeczpospolitej miały konflikty, w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w.
- wyjaśnia warunki ugody Zborowskiej i postanowienia ugody w Perejasławiu.
- wyjaśnia pojęcie: rejestr Kozaków,
- analizuje i wyjaśnia związek między przebiegiem powstania a żądaniami Chmielnickiego,
- określa dlaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami wmieszała się Moskwa.
- lokalizuje na mapie wydarzenia i miejsca związane z powstaniem na Ukrainie.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1654–1667, 1656, 1657, 1658, 1660, 1667,
- zna postacie Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła
- wyjaśnia związek między zawarciem ugody w Perejasławiu a wybuchem wojny Rzeczpospolitej z Moskwą.
- przedstawia okoliczności, w jakich doszło do wznowienia wojny z Moskwą.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1652, 1658, 1666,
- przedstawia najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667,
- wyjaśnia, z czego wynikały różne postawy magnaterii w XVII w.,

- analizuje i określa związek między wzrostem znaczenia magnaterii a paraliżem pracy sejmu. – zna postać Kara Mustafay
- wyjaśnia pojęcie: wielki wezyr.
- przedstawia sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego.
- zna postać Rembrandta,
- Rozumie, związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku.
- charakteryzuje sytuację w Europie w XVII w.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1661, 1685,
- zna postacie: Jean Baptiste Colbert, Molier,
- Rozumie, czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV.
- charakteryzuje absolutyzm Ludwika XIV,
- opisuje politykę zagraniczną Francji epoki Ludwika XIV,
- przedstawia dokonania kultury francuskiej epoki Ludwika XIV.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1689,
- zna postać Wilhelma III Orańskiego
- określa i wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do restauracji monarchii w Anglii,
- wymienia najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw.
- wyjaśnia pojęcia: Deklaracja praw,
- wyjaśnia pojęcia: *Wielka encyklopedia francuska*, powiastki filozoficzne, klasycyzm.
- wyjaśnia, w jakim celu powstała *Wielka encyklopedia francuska*,
- przedstawia najważniejsze osiągnięcia epoki oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce.
- wie co wydarzyło się w 1701 roku
- zna postać Fryderyka II Wielkiego
- wyjaśnia pojęcie: militarizm,
- określa i przedstawia zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu.

- przedstawia główne reformy Fryderyka II Wielkiego,
- wyjaśnia znaczenie dat: 1773, 1781,
- wymienia przykładowe prawa zapisane w Karcie praw.
- wyjaśnia, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej,
- wymienia najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami,
- charakteryzuje strukturę społeczną Francji w XVIII w.,
- przedstawia sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji,
- określa i wymienia najważniejsze zasady zawarte w konstytucji francuskiej.
- przedstawia organizację państwa francuskiego po uchwaleniu konstytucji,
- określa i omawia okoliczności wybuchu wojny między Francją a Prusami i Austrią,
- przedstawia sytuację polityczną i militarną Francji w okresie istnienia republiki.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1700, 1709,
- zna postać Karola XII.
- wyjaśnia pojęcie: Collegium Nobilium,
- wyjaśnia w jaki sposób Rzeczpospolita stała się państwem zależnym od Rosji.
- wyjaśnia, w jakim celu powstało Collegium Nobilium.
- wyjaśnia do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji.
- określa i wymienia różnice w dążeniach Familii i władczyni Rosji,
- charakteryzuje obszary odebrane Rzeczpospolitej w wyniku I rozbioru.
- zna postacie: Julian Ursyn Niemcewicz, Ignacy Krasicki, Marcello Bacciarelli, Canaletto.
- wyjaśnia pojęcia: klasycyzm.
- przedstawia najważniejsze dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa i rzeźby w epoce oświecenia,
- wymienia na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej.
- charakteryzuje sytuację polityczną Rzeczypospolitej w przededniu Sejmu Wielkiego,
- charakteryzuje stosunek Rosji i Prus do Rzeczypospolitej,
- analizuje i porównuje ustrój Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 i po tej

dacie.

- wyjaśnia pojęcie: Order Virtuti Militari,
- określa i wyjaśnia dlaczego część magnatów oraz Katarzyna II dążyli do obalenia Konstytucji 3 maja.
- wyjaśnia okoliczności, w jakich doszło do ogłoszenia konfederacji targowickiej,
- charakteryzuje obszary odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce.
- zna postać Antoniego Madalińskiego.
- analizuje i określa przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego,
- charakteryzuje obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru.
- wymienia postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r.,
- określa i przedstawia cel powstania Kodeksu Napoleona.
- wyjaśnia pojęcie: kampania włoska,
- wyjaśnia znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa.
- charakteryzuje rządy dyktatoratu,
- opisuje działalność Napoleona we Włoszech,
- analizuje i określa, jak zmieniało się nastawienie części społeczeństwa francuskiego do polityki podbojów Napoleona,
- wyjaśnia, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych narodów europejskich.
- analizuje i przedstawia jakie motywy kierowały Napoleonem
- wyjaśnia pojęcie: bitwa narodów,
- analizuje i wyjaśnia z czego wynikała nazwa, jaką Napoleon nadał utworzonemu przez siebie Księstwu.
  - wyjaśnia przyczyny wybuchu wojny z Austrią i przedstawić jej przebieg

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnił wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- analizuje i określa tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent,
- analizuje i określa związek między rozwojem renesansu a końcem średniowiecznego uniwersalizmu,
- analizuje i argumentuje w dyskusji dotyczącej znaczenia zmian, jakie zaszły w Europie w XV i XVI w.
- przedstawia sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w.,
- analizuje i ocenia sposób zakończenia wojen religijnych w Niemczech,
- analizuje i formułuje wniosek na temat możliwych reakcji Kościoła katolickiego na reformację,
- wyjaśnia, jakie ludzkie słabości sprawiły, że próba zreformowania Kościoła doprowadziła do wojen i przelewu krwi.
- analizuje i ocenia dokonania soboru trydenckiego,
- ustosunkowuje się do argumentów dotyczących niesprawiedliwej oceny działalności inkwizycji,
- analizuje i ocenia działalność inkwizycji oraz jezuitów,
- analizuje i argumentuje w dyskusji o sukcesie lub porażce działalności kontrreformacyjnej Kościoła katolickiego.
- interpretuje symbolikę obrazu *Hołd pruski*,
- analizuje i ocenia politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta,
- analizuje i uzasadnia, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy.
- przedstawia dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich,
- przedstawia dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w.
- analizuje i ocenia postępowanie szlachty wobec chłopów w XV i XVI w.,
- analizuje symbolikę obrazu i wyciąga z niej wnioski na temat roli i pozycji Gdańska w państwie polsko-litewskim,
- analizuje i określa mocne i słabe strony Gdańska jako miasta portowego,
- analizuje, określa i przedstawia mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w.
- określa z czego wynikają różnice w ocenie unii lubelskiej przez Polaków i Litwinów.

- ocenia unii lubelskiej.
- wyjaśnia, z czego wynikały obawy szlachty przed nowo wybranym władcą,
- dokonuje bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji.
- charakteryzuje sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego,
- analizuje i ocenia postępowanie Polaków na terenie państwa moskiewskiego,
- analizuje i ocenia postać i dokonania Zygmunta III Wazy.
- wyjaśnia, dlaczego ugoda zborowska nie zakończyła konfliktu polsko ukraińskiego,
- wyjaśnia znaczenie ugody w Perejasławiu dla polskiej polityki na Ukrainie,
- wyjaśnia, dlaczego Polacy i Kozacy doprowadzili do wybuchu powstania.
- wyjaśnia dlaczego ugoda hadziacka nie mogła spełnić pokładanych w niej nadziei.
- określa i wyjaśnia znaczenie decyzji podjętej przez Jana Kazimierza wobec elektora brandenburskiego,
- analizuje i ocenia wpływ wojen prowadzonych ze Szwecją i Moskwą na dalsze losy Rzeczypospolitej.
- analizuje i ocenia sytuację Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w.
- analizuje i określa znaczenie Odsieczy Wiedeńskiej dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją,
- analizuje i ocenia postać i dokonania Jana III Sobieskiego.
- przedstawia okoliczności, w jakich doszło do narodzin baroku.
- wyjaśnia, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans.
- przedstawia dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości,
- dokonuje bilansu rządów Ludwika XIV.
- porównuje i ocenia absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii po 1689 r.
- analizuje i ocenia wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w.
- analizuje i ocenia, w czyim interesie władcy Rosji, Prus i Austrii prowadzili reformy w duchu oświeconego absolutyzmu.
- wyjaśnia znaczenie Deklaracji niepodległości,
- charakteryzuje ustrój Stanów Zjednoczonych,

- analizuje i ocenia wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny.
- analizuje i ocenia znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela.
- charakteryzuje ewolucję stosunku rewolucjonistów do Kościoła katolickiego,
- analizuje i ocenia dokonania rewolucji francuskiej.
- wyjaśnia pojęcie: pijarzy.
- wyjaśnia okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu,
- przedstawia skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej,
- charakteryzuje sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną Rzeczypospolitej w czasach Augusta III,
- analizuje i ocenia czasy saskie.
- analizuje i przedstawia symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczypospolitą jako kołacz królewski.
- analizuje i przedstawia symboliczną wymowę obrazu *Rejtan – upadek Polski*, - charakteryzuje sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w czasach stanisławowskich,
- analizuje i ocenia czasy stanisławowskie.
- opowiada o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego,
- analizuje i ocenia znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczypospolitej.
- analizuje i ocenia postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką,
- przedstawia okoliczności zwołania i przebieg sejmów w Grodnie,
- analizuje i ocenia postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
- charakteryzuje sytuację w Polsce po II rozbiorze,
- rozróżnia i przedstawia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.
- wyjaśnia znaczenie dat: 1795, 1796, 1799, 1801, 1805,
- określa związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi krajami Europy.
- analizuje i określa zmiany w Europie zachodzące pod wpływem podbojów

Napoleona, – analizuje i ocenia działania polityczne i wojskowe Napoleona.

- charakteryzuje stosunek Napoleona do sprawy polskiej,
- przedstawia okoliczności wkroczenia wojsk francuskich na ziemie polskie. – wyjaśnia znaczenie dat: 1808, 1809, 1812, 1813,
- przedstawia okoliczności, w jakich doszło do szarży polskich żołnierzy pod Somosierrą.
- określa i przedstawia cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem,
- opowiada o bitwach pod Somosierrą i Raszynem,
- analizuje i ocenia przygotowanie Francuzów do wyprawy na Rosję,
- analizuje i ocenia politykę Napoleona wobec Polaków.